

Identificació de l'expedient

Resolució del procediment de tutela de drets núm. PT 92/2021, referent a la Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya.

Antecedents

1.- En data 14/09/2021 va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, un escrit del Sr. (...) (en endavant, persona reclamant), pel qual formulava una reclamació contra la Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya (FUOC) per la presumpta desatenció del dret de supressió, el qual està previst a l'article 17 del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27/4, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes (en endavant, RGPD). En la mateixa data el reclamant va presentar un segon escrit on reiterava la seva reclamació i aportava la mateixa documentació.

En l'escrit de reclamació, posava de manifest que havia sol·licitat a la UOC la supressió de les seves dades personals, però que la Universitat havia desatès la seva sol·licitud. En concret, assenyalava el següent:

“Me puse en contacto con la UOC para pedir información. Me obligaron a crear una cuenta pero me dijeron que automáticamente se borraba y mis datos no se guardaban. Yo no quiero recibir nada, así se lo he manifestado y así se lo he escrito al delegado de protección de datos, pero no me hacen caso y siguen enviándome publicidad, y mi perfil sigue en su Página (...)”

Acompanyava el seu escrit d'una imatge del seu perfil a l'espai virtual de la UOC (campus.uoc.edu), en la que figuraven el seu nom i cognoms i es podia llegir “Espacio personal” i a sota la llegenda “cuando te hayas matriculado tendrás acceso a este espacio”. També aportava còpia dels tres correus electrònics següents, entre els que figurava una petició de supressió de les seves dades:

- Un primer correu electrònic que el Servei d'acollida de la UOC hauria enviat en data 07/09/2021 a l'adreça del reclamant (...)@yahoo.com, intitulat “Ya has planificado el semestre”, que contenia el Butlletí de benvinguda.
- Un correu electrònic que el reclamant hauria enviat l'endemà, és a dir, el 08/09/2021 des de l'adreça (...)@yahoo.com al delegat de protecció de dades de la UOC (dpd@uoc.edu), en què sol·licitava la supressió de les seves dades, com segueix:

*“Borren todos mis datos, por favor.
Cuando me obligaron a darme de alta para pedir información, me dijeron que me darían de baja si no me matriculaba, pero evidentemente me mintieron.
Además, no es nada fácil saber cómo darse de baja ni que dejen de mandar publicidad.”*

BORREN TODOS MIS DATOS. No sólo que no me envíen nada, BORREN MIS DATOS. Como si nunca hubiera estado en sus sistemas (...)”.

- Un segon correu electrònic que el Servei d'acollida de la UOC hauria enviat en data 14/09/2021 a la mateixa adreça electrònica del reclamant ((...)@yahoo.com), intitulat “*Ya empieza el semestre*”, que contenia un altre Butlletí de benvinguda.

A l'últim, la persona reclamant també manifestava que, per tal de no rebre més correus de la UOC, el mateix dia 14/09/2021 havia canviat la seva adreça de correu del seu perfil de la UOC, assenyalant com adreça personal una adreça electrònica de la mateixa universitat.

2.- D'acord amb l'article 5.b) de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i l'article 117 del Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (en endavant, RLOPD i LOPD, respectivament), per mitjà d'ofici de data 08/09/2021 es va donar trasllat de la reclamació a la FUOC, per tal que en el termini de 15 dies formulés les al·legacions que estimés pertinents.

3.- La FUOC va formular al·legacions mitjançant escrit de data 27/10/2021, en el qual exposava, en síntesi i pel que ara interessa, el següent:

- Pel que fa a la sol·licitud de supressió formulada per la persona reclamant, la FUOC assenyalà que:

“En data de 8 de setembre de 2021, es rep a la bústia de la Delegada de Protecció de Dades de la Fundació per a la Universitat de Catalunya (FUOC) dpd@uoc.edu un correu amb el remitent identificat com a “(...)(nom) (...)@yahoo.com, on demana l'esborrat de les seves dades i indica que va sol·licitar informació amb l'avinentsa de que les seves dades serien suprimides en cas de no matricular-se a la Universitat.

En data de 13 de setembre 2021, la Delegada de Protecció de Dades, tot seguint el procediment intern de resposta a l'exercici de drets en matèria de protecció de dades, remet el correu electrònic a la bústia fuoc_pd@uoc.edu, des d'on es donen curs a les sol·licituds d'exercici de drets en aquesta matèria i que són gestionades per part de la unitat interna de la FUOC habilitada a aquest efecte.

En data de 14 de setembre de 2021, la persona reclamant li reitera a la Delegada de Protecció de Dades, des de l'adreça de correu electrònic (...)@yahoo.com, la seva voluntat de que les seves dades siguin suprimides.”

- Pel que fa a la resposta de la FUOC davant la sol·licitud presentada per la persona reclamant, la universitat manifestava que, d'acord amb l'article 12.6 de l'RGPD, en

data 17/09/2019 va enviar un correu a la persona reclamant a través del servei de certificació de correus eEvidence, mitjançant el qual li demanava que aportés “la informació addicional necessària per confirmar la seva identitat i culminar el procés de supressió sol·licitat”. La UOC aportava còpia de l'esmentat correu, en el qual s'assenyalava el següent:

*“(…) Tras haber tratado de proceder a la baja de sus datos de nuestros sistemas, no hemos logrado finalizar el procedimiento de supresión ya que el correo desde el que nos escribe ((...)@yahoo.com) no ha sido localizado en nuestras bases de datos.
Para poder suprimir sus datos, le agradeceríamos si pudiese darnos alguna otra información que nos haya proporcionado durante el trámite de alta para que podamos localizarlo y proceder a la supresión de su perfil. Podemos localizarle a través de su nombre completo, su alias uoc.edu, número de teléfono u otros correos electrónicos. Asimismo, le rogamos que compruebe si se ha habilitado alguna redirección de correo electrónico a favor de la dirección (...)@yahoo.com, ya que esta podría ser una razón de la no constancia de este dato en nuestras bases.”*

- Pel que fa als fets posteriors a la resposta de la FUOC, la universitat manifestava que l'ara reclamant no havia contestat el seu correu, com segueix:

*“El correu electrònic de data 17 de setembre de 2021 mai no va ser respost per part de l'interessat i aquest tampoc va facilitar cap altra informació per cap altre mitjà que ens permetés confirmar la seva identitat; tampoc ens va donar resposta en relació a la possibilitat de redirecció de l'adreça de correu electrònic que inicialment va facilitar-nos cap a la que fa servir per exercir el seu dret de supressió ((...)@yahoo.com), tot i haver-li indicat la impossibilitat de culminar el procediment de supressió sense la informació mínima que ens permetés la seva identificació.
(...) en cas que la persona reclamant hagués habilitat una redirecció a l'adreça (...)@yahoo.com, la UOC no en tindria constància ni ho podria comprovar pels seus propis mitjans, així mateix, tampoc seria visible als correus que aporta l'interessat, perquè no existiria traça del possible redireccionament (...)”*

- A l'últim, pel que fa a les actuacions dutes a terme amb posterioritat a l'obertura del procediment de tutela de drets, la FUOC afegia que, arran el trasllat de l'escrit de reclamació, en el qual figuraven el nom i cognoms i DNI de la persona reclamant, havia pogut identificar la persona aquí reclamant, la qual cosa li havia permès suprimir el seu perfil i bloquejat les seves dades personals:

“(…) hem pogut procedir a la inequívoca identificació de la persona reclamant mitjançant el seu nom complet i DNI i hem pogut confirmar el següent:

1. L'existència d'un perfil a nom de (...), amb DNI núm. (...)

2. Que les dades de contacte relatives al reclamant eren les adreces de correu electrònic (...)@gmail.com i (...)@(...).as, així com els números de telèfon (...) i (...).

3. Que aquest perfil fou creat amb motiu d'una sol·licitud d'informació a uns estudis concrets, sense que s'acabés formalitzant cap matrícula.

4. Que la UOC ha procedit a la supressió d'aquest perfil i al bloqueig de totes les dades personals associades a aquest durant el temps necessari per atendre les responsabilitats legals derivades de la seva supressió.”

Fonaments de Dret

1.- És competent per resoldre aquest procediment la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, d'acord amb els articles 5.b) i 8.2.b) de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

2.- L'article 17 de l'RGPD regula el dret de supressió, i determina el següent:

“1. L'interessat té dret a obtenir del responsable del tractament, sense dilació indeguda, la supressió de les dades personals que l'afecten. El responsable les ha de suprimir sense dilació indeguda, quan hi concorre alguna de les circumstàncies següents:

a) Les dades personals ja no són necessàries en relació amb les finalitats per a les quals van ser recollides o tractades d'una altra manera.

b) L'interessat retira el consentiment en què es basa el tractament, de conformitat amb l'article 6, apartat 1, lletra a), o amb l'article 9, apartat 2, lletra a), i aquest no es basa en un altre fonament jurídic.

c) L'interessat s'oposa al tractament, d'acord amb l'article 21, apartat 1, i no hi prevalen altres motius legítims per al tractament o l'interessat s'oposa al tractament, d'acord amb l'article 21, apartat 2.

d) Les dades personals s'han tractat il·lícitament.

e) Les dades personals s'han de suprimir, per complir una obligació legal establerta en el dret de la Unió o dels estats membres al qual està subjecte el responsable del tractament.

f) Les dades personals s'han obtingut en relació amb l'oferta de serveis de la societat de la informació esmentats a l'article 8, apartat 1.

2. Si el responsable del tractament ha fet públiques les dades personals i, en virtut del que disposa l'apartat 1, està obligat a suprimir aquestes dades, tenint en compte la tecnologia disponible i el cost d'aplicar-la, el responsable del tractament ha d'adoptar mesures raonables, incloses mesures tècniques, per informar els responsables que estan tractant aquestes dades de la sol·licitud de l'interessat de suprimir qualsevol enllaç a aquestes dades personals, o qualsevol còpia o rèplica existent.

3. Els apartats 1 i 2 no s'apliquen quan el tractament és necessari:

a) Per exercir el dret a la llibertat d'expressió i d'informació.

- b) Per complir una obligació legal que requereix el tractament de dades imposada pel dret de la Unió o dels estats membres al qual està subjecte el responsable del tractament, o per complir una missió realitzada en interès públic o en l'exercici de poders públics conferits al responsable.*
- c) Per raons d'interès públic en l'àmbit de la salut pública, de conformitat amb l'article 9, apartat 2, lletres h) i i), i apartat 3.*
- d) Amb finalitats d'arxiu en interès públic, finalitats de recerca científica o històrica o finalitats estadístiques, de conformitat amb l'article 89, apartat 1, en la mesura en què el dret esmentat a l'apartat 1 pot fer impossible o obstaculitzar greument l'assoliment dels objectius d'aquest tractament, o*
- e) Per formular, exercir o defensar reclamacions."*

En relació als drets contemplats als articles 15 a 22 de l'RGPD, els apartats 3 i 6 de l'article 12 de l'RGPD, estableixen el següent:

"3. El responsable del tratamiento facilitará al interesado información relativa a sus actuaciones sobre la base de una solicitud con arreglo a los artículos 15 a 22, y, en cualquier caso, en el plazo de un mes a partir de la recepción de la solicitud

(...)

6. Sin perjuicio de lo dispuesto en el artículo 11, cuando el responsable del tratamiento tenga dudas razonables en relación con la identidad de la persona física que cursa la solicitud a que se refieren los artículos 15 a 21, podrá solicitar que se facilite la información adicional necesaria para confirmar la identidad del interesado."

L'article 77 de l'RGPD, intítulat "Dret a presentar una reclamació davant d'una autoritat de control", estableix el següent:

"1. Sens perjudici de qualsevol altre recurs administratiu o acció judicial, qualsevol interessat té dret a presentar una reclamació davant una autoritat de control, en particular a l'estat membre en el qual té la residència habitual, el lloc de treball o el lloc on s'ha produït la suposada infracció, si considera que el tractament de dades personals que l'afecten infringeix aquest Reglament.

2. L'autoritat de control davant la qual s'ha presentat la reclamació ha d'informar el reclamant sobre el curs i el resultat de la reclamació, inclosa la possibilitat d'accedir a la tutela judicial en virtut del que disposa l'article 78."

L'article 12.4 de l'RGPD estableix que:

"4. Si el responsable del tractament no tramita la sol·licitud de l'interessat, sense dilació i com a màxim al cap d'un mes l'ha d'informar de la recepció de la sol·licitud, de les raons de la seva no actuació i de la possibilitat de presentar una reclamació davant d'una autoritat de control i d'exercir accions judicials."

Per la seva banda, l'article 16.1 de la Llei 32/2010, disposa el següent:

“1. Les persones interessades a les quals es denegui, en part o totalment, l'exercici dels drets d'accés, de rectificació, de cancel·lació o d'oposició, o que puguin entendre desestimada llur sol·licitud pel fet de no haver estat resolta dins el termini establert, poden presentar una reclamació davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.”

3.- Exposat el marc normatiu aplicable, en primer lloc escau posar de manifest que la persona reclamant va presentar l'escrit de reclamació davant l'Autoritat abans que transcorregués el termini d'un mes previst a l'article 12.3 de l'RGPD, del que disposava la FUOC per fer efectiu el dret de supressió. En concret, tal com s'ha exposat als antecedents, en data 08/09/2021 el reclamant va enviar un correu electrònic a la UOC, mitjançant el qual sol·licitava la supressió de les seves dades, i sis dies després, el 14/09/2021, va presentar una reclamació davant Aquesta Autoritat, per desatenció del dret de supressió. Tenint en compte que aquest termini d'un mes s'acabava el 07/10/2021, i que dins aquest termini la UOC no havia denegat expressament la sol·licitud de supressió, el reclamant hauria d'haver esperat a que s'esgotés el dit termini, en el benentès que el fet que amb posterioritat a la sol·licitud de supressió el reclamant continués rebent correus de la UOC, no pressuposava la seva denegació. Per la qual cosa cal concloure que la reclamació es va presentar de forma prematura.

Dit això, tenint en compte que, a banda del requeriment d'esmena, la FUOC no va donar cap altra resposta a la sol·licitud de supressió del reclamant dins el termini d'un mes -com hauria d'haver fet-, passat el qual la persona reclamant podria haver presentat la reclamació davant l'Autoritat i aquesta s'hauria admès, per economia processal es considera oportú efectuar un pronunciament sobre el motiu de fons de la reclamació.

4.- De la documentació i les manifestacions efectuades per ambdues parts en el procediment es desprèn que, en data 08/09/2021, la persona reclamant va enviar un correu electrònic a la UOC, mitjançant el qual sol·licitava que la universitat suprimís les seves dades personals, inclòs el seu perfil a l'espai virtual de la UOC. I en data 14/09/2021 va reiterar aquesta sol·licitud.

D'aquesta sol·licitud s'infereix que la persona reclamant retirà o revocà el consentiment que anteriorment hauria donat quan va donar-se d'alta com a usuari, a l'efecte de sol·licitar informació sobre uns estudis impartits per aquesta universitat. Partint d'aquesta premissa, seria d'aplicació el supòsit previst a l'article 17.1.b) de l'RGPD, que reconeix el dret dels interessats a obtenir del responsable (aquí la FUOC) la supressió de les seves dades quan el tractament es basi en el seu consentiment.

En la fase d'audiència, la FUOC ha aportat còpia d'un correu electrònic que hauria enviat en data 17/09/2021 a la persona reclamant -a la mateixa adreça de correu electrònic ((...)@yahoo.com) que va emprar la persona reclamant per sol·licitar la supressió de les seves dades personals-, mitjançant el qual la UOC li comunicava que aquesta adreça electrònica no figurava a les seves bases de dades, i que

consegüentment no podia identificar-la, i li requeria que aportés la informació necessària a tal efecte.

Certament, en el correu que la persona reclamant va enviar a la UOC en data 08/09/2021, mitjançant el qual sol·licitava la supressió de les seves dades, només figurava el seu nom (“(...)”) i l’adreça electrònica “(...)@yahoo.com”, que no coincideix del tot amb cap de les adreces electròniques que la FUOC ha manifestat que figuraven a les seves bases de dades (“(...)@gmail.com” i (...)@(...).as). Cal puntualitzar que en el cas de la primera adreça assenyalada per la FUOC, hi ha una coincidència amb el nom d’usuari (“(...)”), però no amb el domini (en el cas de la UOC, el domini és “gmail.com”, mentre que en el correu del reclamant era “yahoo.com”).

Aquestes manifestacions sobre la manca de coincidència de les adreces electròniques resulten versemblants, tenint en compte que en el correu que la FUOC va enviar al reclamant en data 17/09/2021 -vuit dies després de rebre la sol·licitud de supressió i abans que tingués coneixement de la tramitació d’aquest procediment de tutela-, ja li manifestava aquest motiu impeditiu, i a més s’inferia la voluntat de la universitat de suprimir les dades personals del reclamant (“...tras haber tratado de proceder a la baja de sus datos de nuestros sistemas, no hemos logrado finalizar el procedimiento de supresión ya que el correo desde el que nos escribe ((...)@yahoo.com) no ha sido localizado en nuestras bases de datos”).

D’altra banda, no es pot descartar que també hagués contribuït a la impossibilitat d’identificar la persona reclamant el fet que en data 14/09/2021 la mateixa persona hagués modificat l’adreça electrònica del seu perfil de la UOC per tal d’evitar rebre més correus de la universitat.

Així les coses, tot sembla indicar que la FUOC només disposava del nom del reclamant, la qual informació és clarament insuficient per identificar-lo a l’efecte de tramitar una sol·licitud de supressió de dades personals. Al respecte, escau fer avinent que l’article 25 de Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s’aprovà el Reglament de desplegament de l’antiga LOPD, estableix que les sol·licituds d’exercici de drets han de contenir: “a) *Nom i cognoms de l’interessat; fotocòpia del document nacional d’identitat, o del passaport o un altre document vàlid que l’identifiqui i, si s’escau, de la persona que el representi, o instruments electrònics equivalents; així com el document o instrument electrònic acreditatiu d’aquesta representació. La utilització de signatura electrònica identificativa de l’afectat eximeix de la presentació de les fotocòpies del DNI o document equivalent*”.

D’altra banda, el correu que la UOC va enviar en data 17/09/2021 a la persona reclamant s’emmarca en el supòsit previst a l’article 12.6 de RGPD, el qual preveu que quan “*el responsable del tratamiento tenga dudas razonables en relación con la identidad de la persona física que cursa la solicitud a que se refieren los artículos 15 a 21, podrá solicitar que se facilite la información adicional necesaria para confirmar la identidad del interesado.*” Amb l’afegit que en aquest cas, la impossibilitat d’identificar-la també impedia saber les dades que calia suprimir.

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

En l'escrit de data 27/10/2021 que presentà davant l'Autoritat, la FUOC ha manifestat que la persona reclamant no va contestar el correu que li envià en data 17/09/2021, on se li demanava que aportés informació per identificar-la, manifestació que també resulta versemblant a la vista del conjunt de fets analitzats.

A l'últim, en el mateix escrit la FUOC ha manifestat que ha *“procedit a la supressió d'aquest perfil i al bloqueig de totes les dades personals associades a aquest durant el temps necessari per atendre les responsabilitats legals derivades de la seva supressió”*.

D'aquestes manifestacions es desprèn que la FUOC ha estimat la sol·licitud de supressió de la persona reclamant, la qual cosa fa innecessari efectuar cap consideració sobre la procedència del dret de supressió exercit.

Pel que fa al bloqueig de les dades de la persona reclamant que la FUOC assenyala en el seu escrit, escau fer avinent que es tracta d'una obligació del responsable del tractament (en aquest cas, la FUOC), prevista a l'article 32 de l'LOPDGDD per als casos en que escau la rectificació o la supressió de dades personals. D'acord amb l'apartat 2n d'aquest precepte: *“El bloqueig de les dades consisteix en la identificació i la reserva d'aquestes, amb l'adopció de mesures tècniques i organitzatives, per impedir-ne el tractament, inclosa la visualització, excepte per a la posada a disposició de les dades als jutges i tribunals, el Ministeri Fiscal o les administracions públiques competents, en particular de les autoritats de protecció de dades, per a l'exigència de possibles responsabilitats derivades del tractament i només pel termini de prescripció d'aquestes. Transcorregut aquest termini s'han de destruir les dades”*. Igualment, l'apartat 3r d'aquest article estableix que: *“Les dades bloquejades no es poden tractar per a cap finalitat diferent de la que assenyala l'apartat anterior”*, la qual cosa impediria, entre d'altres, tractar les dades de la persona reclamant per a finalitats publicitàries.

De l'exposat es conclou que la FUOC no va desatendre el dret de supressió exercit per la persona reclamant, ja que la seva manca d'actuació inicial no pot atribuir-se a dita universitat sinó a l'aquí reclamant, qui, encara que fos involuntàriament, no va proporcionar a la universitat la informació que permetia identificar-lo -tot i que aquella li ho va requerir-, atès que el dret de supressió exercit és personalíssim, i que per tant la identificació de la persona sol·licitant -ara reclamant- era un requisit previ necessari per tramitar la seva sol·licitud de supressió, tenint en compte, a més, que ha procedit finalment a suprimir les dades de la persona reclamant, un cop va poder confirmar la seva identitat mitjançant la documentació que aquesta va presentar amb la reclamació davant aquesta Autoritat.

Per tot el que s'ha exposat,

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

RESOLC

Primer.- Desestimar la reclamació de tutela formulada pel senyor (...) contra la Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya.

Segon.- Notificar aquesta resolució a la Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya i a la persona reclamant.

Tercer.- Ordenar la publicació de la Resolució al web de l'Autoritat (www.apd.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, les parts interessades poden interposar, amb caràcter potestatiu, recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveu l'article 123 i següents de la Llei 39/2015 o bé interposar directament recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius de Barcelona, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Igualment, les parts interessades poden interposar qualsevol altre recurs que considerin convenient per a la defensa dels seus interessos.

La directora,